

Observatoriulu ese de doue ori in septemana, Mercurea si Sambat'a.

Pretiuulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu IV.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 66.

— Sibiu, Sambata 15/27 Augustu. —

1881.

Din Bucovin'a.

Pe la noi incepe acuma a se reversá de dioa si romanii nostri s'au sculatu si s'au apucatu de lucru.

Fapt'a cea mai inbucurátore si mai de bunu auguru pentru Bucovin'a este, cá la gimnasiulu din Sucév'a s'au incuviintiatu de cátra ministeriu deocamdata deschiderea a doue clase paralele romane — adeca a clasei ántaia si a dou'a avendu de a se incepe limb'a romana propunativa in classa ántaia cu inceputulu anului scolasticu 1881/2, éra in class'a a dou'a cu inceputulu anului scolasticu urmatoriu.

Lasu se urmedie aici cerculariulu consistoriului nostru archidiecesanu, care anuntia bucovineniloru acésta scire inbucurátore :

Nr. 3307.

Cerculariu.

Este o fapta cunoscuta si durerósa, cá poporulu nostru dela tíera, cu tóte cá Bucovin'a preste o suta de ani are parte de binecventarile unui regimu intieptu si voitriu de bine sub prea inaltulu sceptru imperatescu alu monarchiei Austriei inca totu nu a ajunsu la acea trépta de lumina si cultura cá, in lupt'a neaparata pentru pana de tóte dilele, precum si pentru sustinerea si desvoltarea sa corespundietóre, se se póta mesurá cu alte némuri mai inaintate in cultura.

Diace in slabitiunea firii omenesci, de a se plange asupra altoru ómeni si a inpregiurariloru pentru sórtea sa cea grea, dara o vorba vechie dice, cá „fia-carele este insusi faurariulu sortii sale“, sau cu alte cuvinte : „Cine cum-'si aterne, asia se culca.“ Pentru aceea si in poporulu nostru dela tíera aru fi astadi mai multa lumina, mai multa viétia, daca intre satenii nostri aru fi mai multi carturari, de cum sunt, ceea ce nu éra preste potintia, de óre ce mai prin tóte comunele de satu se afla de multi ani scóle. Pentru aceea si sórtea poporulu nostru saténu aru fi astadi mai inbucurátore, daca satenii nostri, mai alesu cei ce au câte mai multi copii, nu i-aru fi tinutu pe toti pe lánge sine inpartindu falcile de pámentu intre

densii, pánge ce au remasu unii numai cu câteva prajini, ci aru fi facutu din unii meseriasi buni, din altii negociatoru, din altii preoti si invetiatori, din altii osteni, din altii judecatori si diregetori, sau celu puçinu scriitori buni pe la cancelarii. Daca asia dara pe lánge diregetorii si judecatorii, pe la scóle si prin biserici, pe la boltele de negotiu si de meserii sunt asia de puçini dintre fiii poporulu nostru, vin'a cea dintaiu este o poporulu saténu. (??)

Pe lánge acésta, fostu-au de mai inainte si sunt inca si astadi unele piedici in calea desvoltarii poporulu si a inbunatatirii sortii sale materiale spirituale si inse-si a celei morale. Dintre acele piedici atingemu de astadata numai una, si anume pe aceea, cá scólele poporale de prin sate in privintia modulu de invetiamentu nu stau cu scólele mijlocie, adeca cu gimnasiile si scólele reale in o legatura naturala cá aceea, cá copiii, cari au sfersitu clasele scólei poporale, se tréca la gimnasia sau la scólele reale si se pasiasca aici cu sporiu asemenea scolariloru de prin orasie. In scólele poporale — dupa cum e naturalu — se inpartasiesce invetiatur'a in limb'a mamei, éra in gimnasia si in scólele reale in limb'a nemtiésca. Venindu acum baiatii — altminterea cu talente si cu cunoscintie bune, se intre in gimnasia, pentru necunoscintia limbei nemtiesci au cá nu se primescu de feliu, au primindu-se, preste puçinu sunt siliti alu parasí, de óre ce nu pricepu cele ce graiesce si invétia invetiatoriulu in limb'a nemtiésca.

Se vede cá acésta inpregiurare trebue se machneasca pe parinti, pentru aceea staruindu deputatii bucovineni si consistoriulu pe lánge inaltele locuri, escelenti'a s'a domnulu ministru c. r. de culte si instructiune cu emisulu din 23 Februaru a. c. Nr. 1404 a incuviintiatu deocamdata deschiderea a doue clase paralele cu limb'a propunativa romana la gimnasiulu gr.-or. din Sucév'a, éra cu emisulu din 7 Juniu a. c. Nr. 6929 a orenduitu, cá class'a ántaia romanésca se se deschida cu inceputulu anului scolasticu, in care privintia dlu presiedinte alu tierii cu emisulu din 31 Juliu a. c. Nr. 651 a si facutu indrumarile recerute.

Indrumandu si orenduindu aceste, inaltulu

regimu alu Maiestatii Sale prea induratulu nostru imperatu, a delaturatu o piedica insemnata din calea desvoltarii si inaintarii in cultura a poporulu gr.-or. de nationalitatea romana si se póte sperá, cá aratandu-se de folosu acésta indrumare, inaltulu regimu nu va pregetá a face mai departe indrumari dupa recerintiele si dorintiele indreptatite ale poporulu.

Inalt'a ocarmuire imperatésca cu acésta a facutu din partea sa ceea ce a aflu de bine si de folosu. Acuma mai remane, cá se se faca si din partea nóstra ceea ce cunóscemu cá este bine si de folosu.

Presupunemu si nu suntemu la indoíela, cá domnii professori la gimnasiulu din Sucév'a — fiindu mai toti dintre fiii poporulu — prin urmare insufletiti de unu zelu adeveratu pentru lumina si cultur'a tineretulu de o limba si confessiune cu densii, cunoscéandu-si si implinindu-si chiamarea, voru desvoltá o lucrativitate salutara atátu in privintia invetiamentulu in limb'a romana, cátu si a conducerii parintesci a scolariloru, cá lumin'a ce se va aprinde, se nu se stinga, éra plantele, ce se voru adaposti pe stratulu de invetiamentu alu classelor paralele romane, se nu vestediésca, ci se crésca si se inffloriésca spre laud'a institutulu si spre binele tierii si alu poporulu acestei de D-dieu scutate eparchii, din ale carei mijlóce acestu gimnasiau mai cu sama se sustiene.

Remane acuma, cá parintii — mai vertosu din partea de josu a tierii se tramita de-a rendulu la gimnasiulu din Sucév'a pre copiii loru, ce au plinitu scól'a poporala si arata talente pentru invetiatur'a superióra. Si daca unii din ei sunt lipsiti de mijlóce, se nu se planga pentru seracie, de órece sunt stipendii sistemisate din fondulu religionariu, cari se voru acordá celoru lipsiti, éra afara de acésta se voru affá patrioti in tíera, cari precum facu si pánge acum, pre scolarii cei sirguintiosi ii voru ajutorá cu carti, cu straié si in su-si cu merinde.

Mai remaindu in fine, cá pastorii de suflete si invetiatorii de prin sate se informdie poporulu despre starea lucrulu intru intielesulu cerculariului presentu, dorimu din tóta ánim'a unu inceputu

Foisiór'a „Observatoriului“.

Industri'a de casa si cea mica.

(Urmare si fine).

Femeile nóstre inca totu mai au si preste iérna multu de lucru; ele hecela, peptena, torcu, urdiescu si tiesu la pensa ori la penura, dupa aceea se punu pe inalbite si cusute; portulu loru nationale cu multimea de colori si figuri antice, adesea classice si escellente, cere diligintia multu mai mare cá dela femeile magiare si sasesci. Cátu tine „Tiér'a Oltulu“, „Tiér'a Bârsei“, cu regiunea dintre Oltu si Ternav'a mare, femeile nóstre tiesu atáta pensa si penura, in cátu comerciantii dela Brasiovu mai cumpera dela ele pe fiacare anu in valóre pánge la 100—150 mii de florini si o trasportá pánge preste Dunare. In straié (tióle) de lana si de amestecatura, in covóra ordinarie si mai bune, in tióle de cai, in zabláie si desagi etc. se invertu numai in Brasiovu preste 1/2 de milionu. Dara de es. industri'a straielor de cátiva ani in cóce este combatuta tare de industri'a plapanelor. Ce ar costá inse pe femeile nóstre, cá se se invetie a face plapone, cá se nu le mai póta aduce nimeni de pe la Vien'a? Nimicu nu le costa; ele sunt destepte dela natura si ambitióse destulu, pentru-cá se-si mesure poterile cu ale nemtiócelor si slovacheloru. Daca porturile se schimba, isi voru schimbá si ele speci'a de industria in modulu de a lucrá, éra de industri'a domestica nu se voru lasá.

Scopulu nostru supremu in acésta cestiune de viétia trebue se fia, cá pe cátu numai sufere conditiunile climatice si óresi-care legi ale estetice, poporulu nostru se-si conserve portulu propriu, pe care-lu póte si-lu scie face in familia, cá se nu dea bani pe ea; totuodata, cá din materiile crude pe care i le produce natur'a, se prefaca pe cátu se póte mai multe in manufacturi, spre a dá valóre daca s'ar potea,

indiecita si insutita. Dvóstra ati vediuu acea catrintia a carei frumsetia te prinde de ochi. Ea cá lana simpla tragea abia 1 punctu; s'a vendutu inse cu 4 fl. Dara acelea stergarie (in Romani'a le dicu marama) de borangicu (metasa alba, cruda), acea invelitória de capu, care stá asia de bine femeiloru dela Sacele si din Schiaii Brasiovului, cá la nesce dómne din vechime, cátu costa unulu de acelea? Câte 10 pánge la 18 florini. Unu covoru de mésa, care tragea 6 puncti, s'a vendutu cu 30 fl. Fabricile sciu face dintr'unu chilo de inu, dentele de 100 fl. si din 150 chilo de tréantie albe chartia fina de cigareta in valóre de 80 fior. Noi inse nu pretindemu minuni de acestea dela industri'a domestica; ceremu numai, cá se dedamu pe poporu, cá se-si dica in tóte dilele indata dupa Tatalu nostru: Siése dile se lucramu, apoi se adaoge invetiatur'a angliloru: Timpulu este banu.

Noi cu industri'a nóstra de casa ar trebú se fimu cu atátu mai mandrii, cá daca aceea esiste talis qualis, meritulu unicu si eschisivu este alu poporulu. Nimeni pe lume si nici-unu gubernu nu si-a datu vre-o data cea mai mica ostenéla de a invetiá pe poporulu romanescu la vreo arta, la vreo professiune; tocma din contra, au esistatu pánge mai deunadi legi severe, chiar barbáre, privilegiuri egoistice, neumane, care opriau strinsu pe romanu dela invetiarea ori-carei professiuni. Deci daca poporulu romanescu isi cultivá si conservá industri'a sa domestica antica, acésta se intemplá in mani'a legiloru si cu infruntarea barbariei. Pánge in anii absolutismulu se confiscá pensa si penur'a femeiloru satene, care se incumetá se aduca spre vendiare pe la cetatile sasesci, si numai la tergu de tíera potea se vendia intr'o singura di. Se mai póte mirá cineva, cá acea industria domestica a remasu totu cea primitiva, candu amu avea mai virtosu se ne miramu, cá ea mai esiste, si cá pe femeia romana o ai vediuu in trecutu, precum o vedi pánge in dio'a de astadi, mergúndu la lucrulu campulu cu furc'a de torsu in bráu.

Asociatiunea nóstra transilvana pentru literatur'a si cultur'a poporulu si-a luatú intre altele si aceea

problema spre deslegare, cá se impinga pe una parte a tinerimei la invetiarea professiuniloru merunte, la inbraciosiarea acelorá ramuri de industria, pe care nóue ne vine se o numimu in acésta tíera, industria sasésca, din cauza mai virtosu, cá aprópe numai sasii au avutu privilegiu pe ea. Manufacturele sasesci avusera cautare stralucita in cursu de seculi, pe cátu timpu privilegiulu esclusivu éra aperatu cu sabi'a, éra sistem'a prohibitiva a statulu sau nu suferea se intre de airea manufacturi, sau cá le incareá cu vami enorme, in cátu la rari ómeni le dá man'a cá se le aduca din strainatate. Éra inse si portulu diverselor classe de poporu regulatu totu prin legi si regulamente municipali, prin urmare nu éra permis se se póte care cum voiá cá in dilele nóstre, si s'au vediuu casuri, de es. in Brasiovu, pe la inceputulu acestui seculu, candu unu comerciant sasu adusesse femeiei sale o parechia de pantofi dela Vien'a, in care ea mersese la biserica in dio'a de pasci; dara prefectulu cetatii (Bürgermeister, Oberrichter) a confiscatu acei pantofi indata dupa esirea din biserica. Stible cu lustru (vachsuite) inca éra opritu a portá sub pedépsa de a descultiá pe calcatoriulu de privilegiu prin manile hoheriului, cá se fia rusine ómeniloru „a incaltia ciobóte frantiosesci“. Acea rigóre observata pe la cetati si opide cu respectu la portulu diverselor classe de locuitori se esplica, precum atinseu mai in susu, din statutele si regulamentele municipali si ale corporatiuniloru. In cátu pentru locuitorii comunelor rurali, adeca pentru poporulu agricultor, portulu éra regulatu prin edictulu 47 din anulu 1650 (Aprobat. C. P. art. V*). Observandu bine vomu affá, cá acea lege isi esercitá infuintia sa pánge in dilele nóstre asupra industriei transilvane; cá-ci a interdice locuitoriloru cá se nu cutédie a portá vestminte de penura colorata, nici caciula captusita de 1 fl. (dupla

*) Paraszt ember és béres szolgál, postzó ruhát, nadrágot, csizmát, dupla és forintos süveget, gyolcs inget viselni semmiképen ne mérészeljen.

bunu, carele se fia arvan'a unui rezultatului bunu si binecuvantatu."

Alta fapta inbucuratóre a romanilor bucovineni este, cá in fine „Societatea pentru cultur'a si literatur'a romana in Bucovin'a“ a esitu la lumina cu o fói'a lunara beletristica-literara intitulata „Auror'a romana“, care póte va uní mai strinsu poterile pãna acuma isolate ale bucovinenilor si va face se prosperedie chiaru societatea insa-si.*) Mai departe, romanii cernautieni — dupa cum anuntia primul numeru alu „Aurorei romane“ au infiintiatu o societate pentru cultivarea cantarii bisericesci si lumesci cu numele „Armoni'a“, alu carei presiedinte este dlu Leonu cav. de Goianu, — éra statutele unei societati politice numite „Concordi'a“ s'au inaintatu inaltului gubernu c. r. spre intarire si in curendu se va constitui si acea societate.

In fine mai amintescu, cá bucovinenii au parasitu sistemulu ortograficu alu lui Pumnulu si au adoptatu pe celu de nou proiectatu alu „Academiei“ din Bucuresci. Atãtu primul numeru alu „Aurorei romane“ cãtu si susu citatulu cerculariu (de si cestu din urma nu fara erori) sunt tiparite cu ortografi'a Academiei.

Dea domnulu cá tóte aceste inceputuri se fia urmate de succesu!

Regulamentu pentru servitiulu internu alu espositiunei.

- §. 1. Personalulu servitiului se compune din
- a) delegatulu comitetului espositiunei,
  - b) secretariulu comitetului,
  - c) cassariulu comitetului,
  - d) doi subcassari,
  - e) persóne de ajutoriu,
  - f) pazitori si servitori.

§. 2. Pentru acele din functiunile amintite in §-lu precedentu, la care nu se gasescu individi, cá se le faca gratuitu, comitet. espositiunei ficsédia anumite diurne cá plata.

§. 3. In totu timpulu sub durat'a espositiunei — dela 27 Augustu pãna la 6 Septembrie — câte unu delegatu alu comitetului espositiunei, va fi presentu in localulu espositiunei pe câte o jumetate di, dupa unu turnus stabilitu mai inainte intre membrii comitetului.

Agendele delegatului sunt:

a) supravighiaza cursulu afaceriloru si in intielegere cu secretariulu, ia mesurile ce se voru parea neamenabile in interessulu acelora.

b) ingrijesce pentru vendiarea obiectelor si administra in fiacare jumetate de di sumele incurse cassariului comitetului pe lãnga o consemnare dupa formularulu A).

*) Amu anuntiatu si noi aparitiunea „Aurorei romane“, cu bucuria atãtu mai mare, cu cãtu simtiamu mai tare indelung'a curmare a comunicatiunei literarie cu iubit'a Bucovin'a. Red. Obs.

Agendele secretariului cu privire la servitiulu internu sunt:

a) propune comitetulu persónele pentru functiunile din §. 1. d, e si f, agendele si diurnele acelora;

b) pórtã jurnalulu obiectelor de espositiune (§. 5.);

c) primesce obiectele de espositiune, liberédia certificatele de primire in sensulu §. 13 alu regulamentulu espositiunei si inventédia ladile in care s'au trimisu obiectele;

d) arangiadia in intielegere cu sectiunile grupelor, intrég'a espositiune;

e) ingrijesce de obiectele espositiunei sub tóta durat'a acesteia;

f) conduce servitiulu internu, ingrijesce cá tóte persónele aceluasiu se si faca lucrulu cu punctualitate, cá regulamentele si si dispositiunile comitet. se fia observate cu rigóre, cá obiectele espuse, localulu si intregu teritoriulu espositiunei se se tina in curatienie;

g) compune catalogulu oficiosu alu espositiunei;

h) dupa inchiderea espositiunei ingrijesce de impachetarea si spedarea obiectelor.

Impachetarea se face in aceleasi ladi, in cari au venitu obiectele.

§. 5. Tóte obiectele espositiunei se trecu in ordine cronologica intr'unu jurnalulu dupa formularulu B).

§. 6. Localulu espositiunei se deschide in tóte dilele diminéti'a la 9 si se inchide sér'a la 6 óre.

§. 7. Intrarea si esirea visitoriloru se face numai prin pórt'a din faci'a localului espositiunei.

§. 8. Pretiulu biletelor de intrare se statoresce cu 60 cri, 30 cri si 20 cri, si adeca pentru dilele de Sambata 15/27 Augustu, Dumineca 16/28 Augustu, Luni 17/29 Aug. si Vineri in 21 Aug. (2 Septembrie) câte 60 cri, pentru Marti in 18/30 Augustu si Dumineca in 23 Augustu (4 Septemb.) câte 20 cri, pentru Mercuri in 19/31 Aug., Joi 20 Augustu (1 Septembrie), Sambata 22 Augustu (3 Septembrie), Luni 24 Augstu (5 Septembrie) si Marti in 25 Aug. (6 Septembrie) câte 30 cri.

§. 9. Membrii comitetului espositiunei si ai juriului, cum si persónele servitiului internu, mai departe diaristii primescu bilete de intrare libera pentru tóta durat'a espositiunei.

§. 10. Biletelé de fiacare categorie se numerisédia in continuu pentru tóta durat'a espositiunei, sunt prevediute cu stampil'a comitetului si se scotu dintr'unu registru cu matca (iucsta).

§. 11. Registrele de bilete ajustate conformu §-lui precedentu se predau in dio'a de 26 Aug. n. cassariului pe lãnga reversu.

§. 12. Se denumescu 2 subcassari.

In tóte dilele in órele de espositiune siede pe rëndu câte o jumetate di unulu din ei la anumitu locu inaintea localului espositiunei pentru

distribuirea biletelor de intrare si incassarea pretiului lor.

§. 13. Cassariulu predã la órele 9 diminéti'a si dupa amiédi subcassariului numerulu recerutu de bilete si reprimesce dela elu biletele nevendute.

§. 14. In apropierea locului unde este postatu subcassariulu, o persóna primesce biletele dela cei cari intra la espositiune si le grijesce pãna sér'a.

§. 15. In tóte dilele la órele 1 d. a. si 6 sér'a se face inchiaiarea prin delegatulu comitetului, cassariulu si subcassariulu dilei, constatandu-se totalulu biletelor, câte s'au scosu din registru cu indicarea dela si pãna la care numeru inclusive, numerulu biletelor gasite la persónele controlatóre, — sum'a baniloru incassati pentru bilete, numerulu obiectelor de espositiune vendute si sum'a incassata pentru dinesele.

Cassariulu primesce banii si biletele liberate, cum si registrele biletelor nevendute pe lãnga o contracuetantia a subcassariului despre numerulu predatu din partea sa.

Resultatulu inchiaiarei se trece pe scurtu intr'unu jurnalulu subscrisu de delegatu, cassariulu, si subcassariulu respectivu, in care sum'a baniloru se insémna cu cifre si litere. Jurnalulu de inchiaiare se pastrédia la secretariulu.

§. 16. Cassariulu pórtã à jour unu registru de perceptiuni si erogatiuni. Fiacare positiune a acestui registru are a fi prevediuta cu unu documentu in scrisu, portandu numerulu curentu alu positiunei.

§. 17. Fumatulu este opritu pe intregu terenulu espositiunei.

§. 18. Nu este permisu a se atinge de obiectele espositiunei.

§. 19. Patru pazitori voru veghiã tóta nóptea lãnga acelu localu.

§. 20. Se voru luá mesurile necassarie pentru a preveni unui eventualu pericolu de focu.

§. 21. Dela 6 óre sér'a si anume preste nópte nu este permisu nimenui a petrece pe terenulu espositiunei.

§. 22. Acele dispositiuni ale regulamentulu presentu, care privescu publiculu visitoriu, se facu cunoscute prin afisiuri la espositiune.

Espositiunea.

Amu disu in N. preced., cá lucrau 12 individi la despachetarea obiectelor, indata inse de atunci lucra pe intrecute 36 de ómeni, pentrucã ceea ce publiculu nu a facutu intru o luna, a gramaditu intru o septemana — obiecte cu miile. Espositiunea se deschise astadi in presentu a unui publicu fórté numerosu si cu solemnitate démna de marimea intreprinderii; obiecte inse totu mai vinu cu multimea si ne indoimu daca asiediarea loru se va terminá preste alte trei dile. Pentru cei ce au vediatu inainte cu 19 ani espositiunea romanésca dela Brasiovu observãmu, cá acésta de acum o intrece fórté departe si cá se póte mesurá cu tóte ale altora câte s'au vediatu in acésta tíera de 15 ani incóce. Mare bucuria pentru cei cari au participatu la ea in fapta, éra visitorii ei nu credu se o uite vreodata. Descriptiuni ulterióre voru urmá.

Corespondentie particulare ale „Observatoriului“.

— Clusiu, 16 Augustu 1881.

Domnule Redactoru! Cu privire la inmormentarea ilustrului barbatu Georgiu Domsia, despre care a-ti luat notitia in pretiuitulu diariu „Observatoriulu“, cá unulu care amu participatu la astrucarea venerabilelui defunctu, amu onóre a reportá in scurtu urmatórele:

Domineca in 14 Augustu inainte de amiédi s'au adunatu inteligenti'a si fruntasii poporului romanu din Clusiu la locuint'a defunctului barbatu spre a-i dá onórea cea din urma. La 11 óre s'a inceputu servitiulu divin. Preoti au fostu: Rev. Dn. Gavrilu Popu, protopopu, cá pontificante, On. dn. Basiliu S. Podóba capelanu si notariu tractualu si preotulu din Georgenii, cá asistenti. In Clusiu sau facutu numai inceputulu prohodului si dupa ce invetiatorii nostrii, cari sunt adunati in Clusiu la cursulu limbei magiare au cantatu in coru melodiile cele mai frumóse cari au facutu onóre atãtu d-loru, cãtu si bisericeii nóstre inaintea strainiloru, intre sunetele campanelor delã vreo 3, 4 biserice a pornitu conductulu pãna afara din cetate cátra Feleacu. De aci incolo au mersu numai cei mai de aprópe cu repausatulu dinpreuna cu d-lu capelanu si preotulu din Georgenii, unde s'a inmormentatu. In otarulu comunei ne-au astep-

és forintos süveget), nici camasia de pensa subtire (gyolcs inget), nu semnifica mai puçinu decât a smanci din man'a femeiloru tóte acelea plante si scórtie de arbori, cu care sciu ele colorá torturi, a condamnă pe poporu, cá insielandu câte una piele cruda de miel, se o numésca caciula si se o traga pe urechi, in fine a constringe pe agricultori cá se se lasa de cultivarea inului, pentrucã femeile se nu póta tiese pensa fina. Totu ce s'au facutu in decursulu secoliloru pe acestu terenu preste voi'a acelei legi, dà testimoniu pentru poterea de viétia a poporului si elasticitatea spiritului seu.

Pe lãnga reminiscentie de acestea, eu unulu nu me miru, cá de una parte industri'a sasésca in Transilvani'a remase in cód'a tuturor, éra de alt'a, cá frantasii poporului secuescu de cãtiva ani in cóce lucra in secu voidu a introduce si popularisá industri'a domestica. Pãna se cugete ardeleni la reforme, popórale civilisate ale Europei esira inaintea nóstra cu unu seculu si mai bine. Ele inse nu ne lasara nici pe noi in pace, si spargëndu cá prin farmecu prin rugimitele nóstre institutiuni, ne desbracara successive de portulu albu si ne inbracara in coloru variate, ne descultiara de opinci si ne detera stible; sfarmara multime de resboie primitive si ne invelira corpulu in bumbacarii subtirele, aprópe transparente. Corporatiunile sasesci se spulberara, legile respective remasera in desvetudine

Aici stamu astadi, éra conditiunile in care ne aflamu pe terenulu industriei sunt destulu de triste. Cu acestea voi se dicu, cá daca pe una parte a tinerimeii nóstre o indreptamu spre inbraciosiarea industriei mici, precum si trebue se facemu cu orice pretiu, se o invetiamu totuodata, cá cu atãta cãtu va invetiã in patri'a nóstra, nu póte se ajunga la nu sciu ce perfectiune, nici se combata concurenti'a, ci cá are se aspire neincetatu la perfectiune ulterióra.

In cãtu pentru industri'a domestica, rogu pe

toti domnii membrii acestei Asociatiuni, cá prin auctoritatea si esemplulu propriu alu nostru si alu familiiloru nóstre se o incuragiamu si recomandamu in totu timpulu si pretutindenea la poporu. Se combatemu obiectiunea, cá cutare manufacturi se cumpera cu pretiu multu mai micu din bolte, decâtu aru costá facerea loru in casa; cá-ci dilele si órele perdate fara picu de ocupatiune pentru milióne de braçia costa neasemenatu mai multu pe natiune, mai alesu daca vomu aruncá in cumpana si cunoscutulu adeveru: „Ocium pulvinar diaboli“. Tocma pentru acésta se spunemu totuodata poporului, cá se nu'si lapede nici portulu cu minte usióra, luandu-se dupa secaturile de mode, alu caroru scopu invederatu este spoliarea popóraloru si tieriloru agricole. Las' cá multime de porturi europene sunt neasemenatu mai urite decâtu cele romanesci, dara capulu lucrului la ori-ce portu este, cá se fia curate in sensulu strictu alu cuventului. Nici chiaru de opincile multu batjocorite se nu ne genamu. Cautati la grup'a oficiariiloru din statulu maioru si de adjutanti ai lui Traianu pe column'a lui, cu ce sunt incaltati cãtiva din ei: cu opinci, fórté comóde, usióre si bune la marsiuri lungi. Opinci, sandale, pantofi, papuci numiti astadi stiblete, cisme sau ciobóte, exigentiele climatice si anutimpurile au se decida asupra lor.

Bine se fia intielesu: Nu ceru eu, cá se luamu asupra-ne rol'a fórté ingrata a fabulosului Robinsonu Crusoe, aruncatu de valuri intr'o insula selbateca. Nu asteptu cá se ne preparamu in familia tóte lucrurile necesarie in viétia; dorescu numai, cá se invetiamu a ne folosi de totu timpulu pusu nóue de Ddieu la dispositiune, a'lu capitalisá pentru noi si descendenti nostrii in decursulu tuturor secoliloru.

G. Baritiu.

tatu preotulu catholicu si reformatu fiacare cu poporanii sei in ornate bisericesci, pentru a dá ultim'a onóre defunctului. De aci amu mersu éra-si in ordine frumósa, amu mersu pâna la locuinti'a repausatului si inaintea casei celei frumóse s'a tînutu prohodulu cu tóta pomp'a. Dupa terminarea rugatiunilor funébrali dlu capelanu Podóba a tînutu una vorbire acomodata si demna de repausatulu. Ne a storsu lacreme din ochi la toti cei ce amu luat parte la inmormmentare. Dlu capelanu prin vorbirea dsale a facutu onóre bisericeii inaintea strainiloru ce erau de fația. Tonu respicatu, argumente convingátore si focu oratoricu, acesta e caracteristic'a predicei dsale. Clusianii adese ilu audu pre acestu teneru preotu, cà-ci precum insumi m'am convinsu in Clusiu, in tóte dominicele si serbatorile se tînu predice in biserica prin dlu protopopu Gabriel Popu si dlu capelanu. Apoi inmormmentarile inca nu se intempla fàra predice mai nici-odata. De aci urmédia, cà raru se intempla se nu fia biseric'a plina de ascultatori, in cari prin desele predice se destépta adeveratulu simtiu religiosu si nationale.

Dupa finirea cuventarei am asediatu pre defunctulu barbatu lângã soçi'a sa, in gradin'a sa cea frumósa. In càtu imi este cunoscutu, veneratulu nostru defunctu nu si-a uitatu in testamentulu seu de natiunea sa, ci a lasatu legate insemnate pentru scopuri nationale.

Dara despre aceste nu potu relatá, fiindu testamentulu inca nepublicatu.

Fia'i tierin'a usióra si pomenirea binecuventata! Unu participante.

— Dela baile din Sangeorgiu, 12 Augustu 1881. Baile minerale dela Sangeorgiu situate sub pólele muntiloru septemtrionali intr'unu locu romanticu, ne dau sperantia in viitoriulu celu mai de aprópe cà se voru radicá la rangulu bailoru europene, daca comitetulu administrativu alu societati actionariloru „Hebe“ va fi la inaltimea misiunei sale. — S'au facutu pâna acuma multe inbunatatiri si investitiuni, si daca deodata nu se potu face, se nu'si pérda nimene rabdarea nici sperantia. In interesulu bailoru si alu societati actionariloru inse amu dori cà se nu fia asia luxurios de a aduce cu spese enorme arbori de plantatu dela Gratiu, cari nu suferé clim'a dela Sangeorgiu; se nu strice caile de promenada cu serpentine noue numai pentrucá ospetii se se invetie a sui la dealuri, cà-ci sunt multi si morbosi; se nu suferé pre d. inspectoru Hofrichter, cà se turbure odihn'a de nópte a ospetiloru, cari au lipsa de ea, cum facú si in nóptea de 11 Augustu dela 10 pâna la 2 óre; — se se provéda de unu inspectoru, cu care se se póta intielege si aceia carii nu sciu limb'a germana, cà-ci mai multi romani si magiari se jaluescu, cà ei si numai din acesta cauza voru fi siliti a parasi aceste bai; — in urma ar fi de doritu, cà „bibli'a“ inca se servésca numai de petrecere, nu si de jafuirea óspetiloru di si nópte, prin jocuri de hasardu si se nu participe chiaru si dn. directoru dandu exemple seducátore — éra domnii preoti inca se se lapede de „bibli'a“ satanei cu cele 32 de foi!

Unu óspe.

— Vermesiu, in 8/20 Augustu 1881. Onorata Redactiune! Din anulu 1846 decandu apicultorele Dzierzon a venitu la minunat'a idea de a lasá cá albinele sale se edifice faguri mobili, de atunci Stuparitul si-a eluptatu locul celu mai de onóre intre ramii de industria.

Nu numai economulu dela sate, carele voiesce a-si crutiá crucerii ce trebue se-i dea pentru zacharu cá se-si indulcéscã bucatele macaru la dile mai insemnate, nu numai invetiatorulu comunale, carele sperédia a-si mai adauge vreunu fileriu la salariulu seu miserabile, ci astadi vedemu cà si persóne de positiune inalta: prelati, baroni, conti etc. se ocupa cu predilectiune de cultur'a albineloru; si acésta cu atáta mai virtosu, cà-ci practisandu-se ratiunabilele sistemu cu faguri mobili, acum nu e vorba numai de o distractiune nobile, ce voiesce a-si procurá escelentia sa dlu X., ci pre lângã acésta, escelentia sa e ascuratu cà capitalulu seu i aduce celu puçinu 100% anualu.

Bine ar fi cà se potemu numerá si noi multi apicultori romani; dar' de mare folosu ar fi, cà fiacare apicultore romanu se inbracisiedie sistemulu modernu. Cà totusi la espositiunea romana din Sibiu se nu se véda cà romanii in acésta privintia nu tînu contu de progressulu tempului presente, m'am aflatu in placut'a positiune de a espedá cu datulu de astadi la comitetulu aceleia amentatiónele: a) Unu pocalu de sticle in form'a unui campanu, si plinu de faguri edificati de favoritele mele, cari fiindu cam cosmopolite, mi se pareu din inceputu cà nu se interesédia multu de Espositiunea romana; apoi fiindu ele silite a lucrá intr'unu

modu pâna aci neindatinatu, mi nu speramu cà voru fini lucrarea la tempu.

Ei! dar' eu le-amu nationalisatu, precum nationaliséza ungurii poporale nemagiare; amu inceputu a le guberná in modu absolutisticu, si inaintea de acésta cu 3 luni am asediatu pocalulu golu in etagiulu din susu alu pavilonului, éra in podulu de scanduri despartitoriu de etagiulu din josu am facutu cu penitielulu unele aperturi de latimea, cà prin ele se nu póta strabate nici trantorii cá se manance miera, nici regin'a, cà in fagurii ce se voru edificá se puna oua; ci numai albinele lucrátorie, cà se edifice cu proverbial'a loru diligentia, dupa cum au si edificatu ceea ce veti vedea la Espositiune.

b) Unu Albumu de scanduri cu 5 portraite de faguri mobili, cari esplica intregu sistemulu lui Dzierzon.

c) Doue sticle cu miere stórsa prin machina, asia, càtu fagurii nevetamandu-se prin stórcere, éra si s'au restituitu albineloru, cà se nu-si mai piérda tempulu scumpu cu facerea altoru faguri noi, si

d) Unu frustu de céra.

Amentitele obiecte espedanduse Comitetulu Espositiunei din Sibiu au fostu insocite de rogarea, cá

1. Pocalulu de sub a) dinpreuna cu fagurii dintrinsulu se mi se restituésca pre spelele mele.

2. Cà atátu portretele din albumulu de sub b) càtu si sticlele cu miere de sub c) se se dea spre folosire propria veteranulu redactore alu „Observatoriulu dlu Georgiu Baritiu, retransmitendu-mi-se Albumulu de scanduri golu; si acésta din cauza, cà intentiunezu a mai indulci dupa poteri viet'i amentitulu redactore, pre care io amarescu mai multi de cei ce batu la stele, precum si „M. Polgár“ si

3. Cà frustulu de céra de sub d) se se venda, daca se va potea inca sub decursulu Espositiunii, éra pretiulu lui se se inpendedie in favórea monumentulu redicandu pentru poetulu nationale A. Muresianu. Spre care scopu insemnu aici, cà pretiulu unu chilogr. de céra variédia intre 1 fl. 60 pâna la 2 fl.

Regretandu in fine cà nu me pociu presentá si eu la espositiune in persóna, unde mi-amu fostu propusu a aduce cu mine si unu pavilonu cu albine vii, dorescu din sufletu, cà Espositiunea nóstra romana se aiba celu mai perfectu succesu, éra onorat'a redactiune si respective redactorele „Observatoriulu“ se se bucure tempu indelungatu de acelu succesu.

J. V.

X — Orasti'a, la 20 Augustu 1881. Stimat dle redactoru! Alaturatu tramitu list'a marinimosiloru contribuitori spre scopulu ridicarii unui monumentu laureatulu poetu de pia memoria Andreiu Muresianu, pre langa acea rogare: binevoiti a o publicá in unu numeru proxim alu pretiuitulu d-vóstre diariu ce redigeti, pentru cá acésta se-mi séva dreptu legitimare fația de publiculu donatoriu.

Au contribuit: Dr. Avramu Tincu, advocatu 5.—, Alexandru d' Herbay, subpretore 1.—, Lucianu Campeanu, c. r. maioru 5.—, Joanu Terfaloga, c. r. capitanu 1.—, George Boldea, c. r. locotenente 1.—, Demetriu Ruja, c. r. locotenente 1.—, Ilia Nedelcu, c. r. sublocotenente 1.—, Silviu d' Herbay, c. r. sublocotenente 1.—, Simonu Corvinu, croitoriu 1.—, Nicolau Popoviciu, protopopu gr.-orient. 1.—, Nicolau Herlea, direct. norm. 1.—, Josifu de Orbonasiu, subpretore 1.—, Justinu Moldovanu, protopopu gr.-cath. 1.—, Georgiu Baci, comerciantu 1.—, Joanu Mihaiu, proprietariu mare 2.—, Nicolau Radu, comerciantu 2.—, Franz Dorner, comerciantu 1.—, Nicolau Trifu, economu —.50, Samoilu Popu, advocatu 2.—, Demetriu Josifu, notariu cerc. in Berii 1.—, Betru Beleiu, notariu cercuale in Casteu —.50, Simeonu Filimonu in Vermaga —.50, Georgiu Mariuti, proprietariu in Romosu —.50, Josifu Boca, preotu in Valea-mare —.50, Petru Truca in Geoagiu —.50, Avramu Mihailu, proprietariu in Romosielu —.50, Nicolau Costa, jude com. in Rapoltu —.20, Joanu Lazaroiu, economu 10 cr. Sum'a 33 fl. 80 cr. din care s'au subtrasu porto 15 cr. Sum'a 33 fl. 65 cr.*)

Primiti dle redactoru espressionea deosebitei mele stime ce vi o pestrezu.

Juliu A. Herbay,
colectantu.

Avisn.

Adunarea generale a „Reuniunii invetiatoriloru romani gr.-cath. din giurulu Gherlei“ se va tinea in in anulu acesta, conformu decisiunei adunarei generale din anulu trecut — in primele doue dile dupa S. Maria mica, adeca in 21 si 22 Septembre st. n. in Gherl'a, in localitatile preparandiei diecesane.

La adunarea acésta dd. membrii ordinari sunt obligati, éra cei fundatori si ajutatori, precum si toti aceia, cari se interesédia de caus'a santa a invetiamentulu, sunt invitati cu tóta onórea a participá.

Membrii ordinari, cari sunt in restantia cu taxele, se binevoiesca a le aduce cu acésta ocaziune.

Din siedinti'a comitetulu „Reuniunii etc.“ tinuta la Gherl'a in 15 Augustu 1881.

Presedintele: Secretariulu ad hoc:
Michael Serbanu, V. G. Borgovanu.
canonicu.

Pentru óspetii nostrii din classea literatiloru.

Intre câteva mii de óspeti pe cari avemu fericirea de a'i vedé in midioloculu nostru de alaltaeri incóce, unu numeru considerabile stá din

*) Acea suma a si intratu la cass'a Asociatiunei alaltaeri Luni in 22 Augustu.

barbati de sciintia, cari aflandu-se aici voru se reflecte si la producte sciintifice, prin urmare se aiba informatiuni despre bibliotece, tipografii, librarii, musee si alte colectiuni.

Sibiulu cu 20 mii locuitori are 6 tipografii, 5 librarii, dintre care 4 tînu si producte literarie publicate in limb'a romanésca, adeca librari'a archidiecesana alaturata la tipografia in strad'a Macelariloru (Fleischergasse), mai incolo librariile Closius strad'a Cismadiei, Jul. Spreer piati'a mica Nr. 26, Wilh. Krafft strad'a Orediuului (Reisbergasse Nr. 10), unde este si o tipografia; la acésta libraria se afla o colectiune respectabile nu numai de carti tiparite in patria, ci si fórte multe din Romani'a, si catalogulu lor se dá la ori-cine voiesce a'lu avé.

Diarie politice se afla in Sibiu doue romanesci „Telegrafulu romanu“ (strad'a Macelar.) si „Observatoriulu“ (piati'a mica 27). Diarie politice germane totu doue, „Hermanstädter Zeitung“ si „Siebenbürger-deutsches Tageblatt“.

Pentru cunoscatori de limb'a germana, cari voiescu a se informá pe largu atátu despre tier'a Transilvani'a din mai multe puncte de vedere, càtu si in specialu despre cetatea Sibiulu care este o localitate in adeveru istorica, recomandamu urmátoriele publicatiuni nóue:

„Reisehandbuch für Siebenbürgen“ nach eigenen zahlreichen Reisen und Ausflügen in diesem Lande, verfasst von E. Albert Bielcz, k. Rath, Schulinspector in Pension, Mitglied mehrerer wissenschaftlicher Gesellschaften etc. Cu una carta a Transilvaniei si planuri dela trei cetati. Sibiu in librari'a F. Michaelis. Form. 8-vu micu, dara tipariu desu, 296 pagine. Costa: 1 fl. 50 cri.

Daca au germanii transilvani scriptori buni, apoi unulu din cei de frunte este dlu Bielcz, pe lângã acésta cá omu si patriotu, tolerantu si ecuilabile. Densulu a studiatu multu, a si caletoritu fórte multu in viet'i'a sa, de aceea scrierile sale nicidecum nu mirósa a chilia strimta si inchisa, ci teori'a si praxea se afla la densulu in deplina armonia.

Alta carte bine scrisa este:

Das Grossfürstenthum Siebenbürgen. Geschildert von Dr. Karl Reissenberger. Cu mai multe ilustratiuni si cu Sibiulu luat in perspectiva. Wien 1881. Verlag von Karl Graeser. Form. 8-vu pag. 140. Costa leg. 1 fl. 30 cri si bros. 90 cri. De vendiare totu la librari'a Fr. Michaelis piati'a mica 12.

Dnulu dr. Reissenberger de origine Sibianu, actualmente profesoru in Gratiu, a publicatu acésta scriere cá parte integritória din maretiulu opu: Die Länder Oesterreich-Ungarns in Wort und Bild. Wien. Speramu se mai revenimu la acésta carte.

Bibliografia.

— Interpelarea dlu Alexandru Lahovari in cestiunea Dunarii, discursulu tînutu in siedinti'a Camerei dela 26 Maiu.

Se afla de vendiare la librari'a Szöllösi, Grave si Niculescu. Pretiulu 1 leu.

— Un nouveau royaume (Roumanie), interesanta relatiune de Ed. Marbeau, care in 1879 a visitatu tier'a nóstra; forméza unu mare in octavo de 107 pagine, tiparitu la Parisu.

— La nouvelle Revue, brosiur'a dela 15 Augustu, are urmatoriulu sumariu:

Dlu Louis Panliat: Schitie sociala: class'a poporala din Paris;

Dlu Jules Tessier: Chartiele generalulu Decaen;

Dlu V. Gourdavieux: O noua traducere a bibliei, vechiulu testamentu;

Dlu Henry Gréville: Logodniculu Silviei (partea a 2-a);

Dlu Ad. Badni: Unu romanu alu comitelui Tolstoi, cu prefacia de dlu Ivanu Turgeneff;

Dlu Paulu Korigan: Povestiri ale Lucottei (tieranii); Fat'a care spandiura pe ciné vrea se o spandiure. — Parasit'a;

Dlu Henri de Brnner: Revista teatrala: Drama si comedia;

Dlu M. Turganu: Doue espositiuni; Breslan si Tours.

Scriori asupra politiceii esterne; Cronica politica; diariulu celoru 15 dile; buletinulu bibliograficu.

— Veniaminu Costachi, metropolitulu Moldovei si Sucevei, epoc'a, viet'i'a si operile sale (1763 pâna 1846), prea interesantu studiu cititu de dlu Andreiu Vizanti, profesoru la Universitatea din Jasi, la serbarea scolara din 15 Septembre 1881.

— Dictionariulu limbei romane, dupa insarcinarea data de societatea academica romana. Elaborata cá proiectu. De A. T. Laurianu si J. C. Maximu si Glossariulu care coprine vorbele din limb'a romana straine prin originea sau formatiunea lor, cum si cele de origine indoiósa, elaboratu cá proiectu, de aceiasi autori.

Ambele opuri coprinde peste 220 côle tiparite formatu 8. mare. Costa la librariile din Bucuresci 72 lei noi (franci), à 40 cr. v. a. 28 fl. 80 cr. si cu agio de 5 cr. 32 fl. 40 cr. Aceleasi 2 opuri se vendu aici numai cu v. a. 16 fl.

— Dictionariu ungurescu-romanesco Magyar-román szótár, compus de Georgie Baritiu, 41 côle tip. costa legatu numai 3 fl. 50 cr.

— Istori'a regimentului alu II romanesco granitariu transilvania. Dupa monografi'a latina din 1830 si dupa alte documente posterioare de G. Baritiu 1874 — 60 cr.

— Catechismulu calvinescu, impusu clerului si poporului romanesco sub domni'a principiloru G. Rakocy I si II, transcris si comentatu de G. Baritiu 8° mare 1879 v. a. fl. — 60 cr.

— Partea a II-a din Memoriulu lui Josifu Sterca Siulutiu de Carpenisiu 1878 (continuare din „O lacrima ferbinte“) 50 cr.

— Partea a III-a si Materialu pentru partea a IV-a din aceiasi opu. 1880 si 1881. La olalta 80 cr.

Tôte aceaste carti se afla de vendiare in librari'a lui W. Krafft. „Strad'a Orediului Nr 10.“

O scurta descriere a tinutului din valea Rocnei si a teritoriului montanu de acolo.*)

Arduum videtur
res gestas scribere.
Sallustius.

(Urmare.)

Candu generatiunea presenta ar tinea contu de faptele stramosiloru; candu invetiarii aceleia si-aru dá silintia a'i instrui totudeauna si la tôte ocaziunile, cum au fostu strabunii nostrii; candu nu si-aru perde timpulu cu lucruri netrebnice dictate de spiritulu celu decadiutu alu ómeniloru cari ne conducu destinele; candu aru deşteptá in baiati simtiulu si ambitiunea nationala; candu mamele i'aru invetiá inca fiindu mititei, cá este mai maretu si mai demnu a fi romanu decâtu ori-ce alta, atunci marirea stramosiloru ar remanea intiparita in ánimile loru, si nu amu avea nici o frica, cá încercarile satanice i'aru poté seduce.

Dara pare cá mi-am perdutu firulu descrierei, si amintindu de marirea stramosiloru, ba frundiandu si prin istoria si alti autori demni de tóta credinti'a si recunoscinti'a nostra, éta cá me trediescu marindu si admirandu numai pe acele, fara inse cá se'mi para reu, pentrucá a le dá uitarei nu ne este permis!

Deci dara se incepemu cu descrierea tinutului din valea Rocnei, pentrucá in anulu trecut pe la finitulu lunei lui Iuliu am avutu fericirea a'lu vedea si admirá acum a trei'a óra, si despartindu-me de elu, cá de cátra mam'a mea, care me nascuse, mi-am datu promissiunea cátra fiic'a mea, cá'lu voi descrie in limb'a dulce si strabuna, limb'a care se traiésca, limb'a romanesca.

Am premisu la inceputulu acestei scrieri, cá tinutulu vanei Rocn'a este muntosu. Acelasiu este si udatu prin apele cristaline ale Somesiului, isvorului bailoru, ale Ariesiului, ale vanei Cormai'a, ale vanei ce vine dela vérfulu Runciloru, si trecundu pe langa scaldede minerale dela Sangeorgiu se revarsa in Somesiu, ale valiloru Rebr'a si Lusi'a sau Lusian'a, care se revarsa prin Rebrisió'r'a in Somesiu, luandu'si inceputulu din dosulu Bucalului la pitiorulu muntelui Aleséi, ale riului Salanti'a, care isi ia inceputulu seu prin dóue ramure mai principali, un'a din dosulu Fiecelului in fruntea Poenei, dela Vérfulu plopiloru in partea nord-ostica a Carpatiloru transilvani, éra cealalta din partea ostica a muntelui Ciblesiu, si in urma apele vanei Ciblesielului si ale rfulu celui mare, dintre care ramur'a Ciblesielului vine din muntele Ciblesiu pe la comun'a Gaureni, éra cealalta prin comun'a Plaiu si Poieni, si ambele ámbinandu-se din josu de comun'a Zagr'a loculu meu natalu, trecundu prin comun'a Mocodu se revarsa in Somesiu.

Tôte aceste vali de munte se revarsa prin tiermurulu dreptu alu Somesiului in acelasiu, éra din partea stanga Somesiulu primesce singuru numai riulu Ilv'a si Lerulu, care curgu din partea Carpatiloru ostici transilvani, cari despartu tinutulu Rocnei de alu Borgoului.

Valea Somesiului pâna susu la Ilv'a mica este mai deschisa, mai larga si siesulu este preseratu cu frumosi agri, in cari se sémena multu cucurudiu sau papusoiu, canepa, inu, grâu, secara, ovesu si cartofi, éra de aci in susu strimandu-se, semenaturile de hirisca sunt in prevalentia, si la Rocn'a largindu-se siesulu, aci inca afli semenatu cucurudiu, canepa, ovesu si cartofi; dara aci pare cá te afli intr'unu basenu mai mare incungiaratu de bastilele cele mai formidabile, pentrucá muntii si pitioarele acelora se apropie pâna in nemidiulocit'a vecinatate a opidului, si pare cá Ddieu a alesu loculu, unde se'si asiedie stramosii nostrii capital'a cneziatului romanesco.

Campurile si fenatiile cele pline de flori alpestre, dau tinutului intregu unu aspectu pitorescu, éra vérfurile dealuriloru fiindu acoperite cu paduri de fagu, cugeti cá totu atâtea coróne complinescu frumseti'a acestoru plaiuri desfetátore.

Pamentulu agriloru are in cea mai mare parte din consistentia arenósa lutósa, care arata cá acesta este ruinatu de torentii ploiloru prin prae in josu la siesu, unde alinandu-se si amestecandu-se au consistentia prundóse, constitue locurile cele mai bune, daca economulu se ingrijesce la timpulu seu cá se le gunoiesca si prin acésta se potendiee humulu, care este poterea creatóre si nutritóre a tuturoru vegetatiuniloru.

Singuru padurile ne dau óre-cum tristulu testimoniu, cá romanulu inca nu a ajunsu a invetiá cá se pretiuesca si acésta parte din avuti'a nationala, pentrucá acele sunt in unele locuri estirpate de totu, éra in alte parti tare rariti.

Aflandu-se omulu calatoriu in Rocn'a si vedindu trunchiulu turnului celui maretu de odinóra dela biseric'a romana de acolo, si care mai exista inca intru a trei'a parte a turnului din 1241, trebue se admiri grandiositatea acelei cladiri, pentrucá pe langa tôte cá au fostu espusu vijeliei timpuriloru in decursu de preste siese seculi, stá si astadi cá o marturia dóiosa, spunendu-ne cátu érá de falnicu, candu scripea crucea de pe vérfulu lui, éra campanele cele maretie ce se légana in interiorulu lui, chiama pe poporulu romanu la rogatiune cátra Domnedieu, pentru repaosulu anticiloru romani si pentru prosperarea celoru presenti.

Impregiuru de turnu se ridica mai multe coline sau gruetie mici*), sub alu caroru velu dorerosu zacu ósele aceloru romani, cari au caditu in lupta cu barbrii. Desvelindu cineva aceste coline de trista memoria, ar potea incarcá mai multe sute de cara de óse de omu inca bine conservate si albite numai de lungimea timpului, pentrucá duraiulu de petri si varu care s'au surupatu succesive din turnulu ruinatu acoperindu-le dintii de otielu alu secoliloru nu au fostu in stare de a le smaciná si prefaca in pulbere.

Biseric'a romanesca de acum consistandu numai din a trei'a parte a bisericii de odinóra este totusi atátu de spatiósa, cátu póte cuprinde in laintrulu seu preste 1000 de persóne, si spatiulu care desparte biseric'a de turnulu celu vechiu si ruinatu compunendu óre-candu biseric'a intréga iti dá a crede, cá aici au ascultatu adese ori rogatiunile preotului romanesco preste 10.000 de ómeni, éra astadi ne remane numai aceea mangaiare, cá aci in altariulu vechiu mai potu laudá romanii numele lui Dumnedieu totu intre acele ziduri stramosiesci, unde s'au inchinatu si protoparintii nostrii totu acelui Dumnedieu, care ne-au protegeatu pâna in presentu, si nu amu fostu goniti de acolo cá in multe alte locuri buna-óra cá din biseric'a cea rom. cath. din Abrudu, care inca a fostu óre-candu biseric'a romanesca, éra pe timpulu reformatiei alungandu-se romanii si lipindu-se de proprietatea ei s'au incubatu cei ce aveau poterea in mâna, éra mai tardiu au fostu si ei delogiatu de acolo si prefacutu in biseric'a rom. cat.

(Va urmá.)

*) Numite pe alocurea si demburi dela ung. domb. Red.

Pretiiurile cerealeloru si altoru obiecte de traiu au fostu la 9 Augusta st. n. in Sibiu:

Grâu, dupa cvalitati	1 hectolitr	fl. 7.10 — 7.90
Grâu, amestecat	1 „	5.90 — 6.70
Secara	1 „	4.20 — 4.60
Papusoiu	1 „	4.60 — 5.—
Ordiu	1 „	4.10 — 4.50
Ovesu	1 „	2.40 — 2.80
Cartofi	1 „	2.— — 2.50
Mazare	1 „	8.50 — 10.—
Linte	1 „	10.— — 12.—
Fasole	1 „	4.50 — 5.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	35.— — 36.—
Untura (unsóre topita)	50 „	35 — 36
Carne de vita	1 „	46 — 48
Oua 10 de		— 15

Nr. 2189 — 1881. (45)

Escriere de concursu.

Pentru unu stipendiu de 52 fl. 50 cr. v. a. din fundatiunea fericitului episcopu alu Fagarasiului Joanu Bobu, usuatu de gimnasistulu Aureliu Popu devenitu vacante; prin acésta se escrie concursu pâna in **15 Sept.** a. c. st. n.

La acestu stipendiu potu concurge tineri studenti de nationalitate romana gr.-cath. nascuti in Transilvani'a, cari au calculi de eminentia in studie si portare morala buna.

Concurentii la acestu stipendiu au de a'si tramite cererile loru concursuali instruite cu recerutele testimonie scolastice si atestate de botezu si paupertate, celu din urma dela antisti'a comunala subscrisu de parochulu locului si de magistratu. Mai de parte ce declarara cá la care institutu de invetiamentu voiesce tinerulu a'si continuá studiele, avendu tôte aceste ale asterne la subsemnatulu consistoriu metropolitanu pre terminulu prefíptu.

Blasiu, 13 Augusta 1881.

Consistoriulu metropolitanu greco-catolicu de Alb'a Juli'a si Fagarasiu.

Nr. 2189 — 1881. (46)

Escriere de concursu.

Pentru unu stipendiu de 60 fl. v. a. din fundatiunea fericitului canonicu Constantinu Alutanu, usuatu de gimnasistulu Alexandru Popoviciu, Alutanu nelegitimarea progressului facutu pre terminulu prefíptu, declarat de vacante; si pentru unulu de 40 fl. v. a. totu din acea fundatiune, usuatu de Georgiu Moldovanu maturisatu, devenitu vacante, prin acésta se escrie concursu pâna in **15 Sept.** a. c. st. n.

La aceste stipendie potu concurge tineri studenti de nationalitate romana gr.-cath. nascuti in Transilvani'a, cari au calculi de eminentia in studie si portare morala buna; consangeni piului fundatore, voru avea preferentia ceteris paribus.

Concurentii la aceste stipendie au de a'si tramite cererile loru concursuali instruite cu testimonie scolastice si atestate de botezu si paupertate, celu din urma datu de cátra antisti'a comunala, subscrisu de parochulu locului si judele processualu; la subsemnatulu consistoriu metropolitanu.

Blasiu, 13 Augusta 1881.

Consistoriulu metropolitanu greco-catolicu de Alb'a Juli'a si Fagarasiu.

Nr. 615 — 1881.

(39) 2 — 2

Concursu.

La scólele granitieresci sunt de conferitu urmatoriele statii de invetiarii:

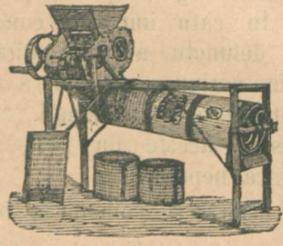
1. La scól'a din Vaida-rece, Lis'a si Riualbu, postulu de invetiariu dirigente cu salariu anuale de 300 fl. v. a.

2. Postulu de invetiariu secundariu la scól'a din Margineni cu 180 fl. v. a.

La toti cu quartiru si lemnele necesare pentru focu.

Aceia, cari voiescu a ocupá un'a din statiunile numite, au de a tramite cererea loru, provediuta cu tôte documentele prescrite de lege, celu multu pâna la **30 Augustu** st. n. a. c. la

Comitetulu administrativu de fondulu sco-lastecu alu fostiloru granitieri din regimentulu rom. I. in Sibiu.

Pentru	sortatu graantie	cele mai acomodate
Originalu	Mayer	Treiaratorie
22.000 masine in activitate		Se se céra marc'a fabriciei
		
J. Grossmann		
Waitzner- strasse 76	Budapest'a	Waitzner- strasse 76
(33) 2 — 10		

Neoplant'a. 1875. Medalie de argintu.		Seghedinu. 1876. Medalie pentru meritu.
CLOPOTE		
DE TÓTA MARIMEA		
pe langa ficsarea prealabila a sunetelor loru.		
Cu deosebire recomanda clopotele gaurite, inventate de densulu, alu caroru sunetu este mai josu decâtu alu celoru de constructiunea vechia si care, fiindu de 100 puncti, sunt asemenea celoru de 140 puncti de constructiunea vechia.		
Se afla totudeauna in depositu clopote, dela marimea cea mai mica pâna la 50 chilogr., precum si de proasce portative si de mana.		
Se recomanda pentru comande cátu de multe		
Antonie Novotny in Timisiór'a.		
(7) 12 — 12		

Nr. 2189 — 1881.

(44)

Escriere de concursu.

Pentru 2 stipendie de câte 120 fl. v. a. din fundatiunea fericitului Efraimu Josifu Klein de Munthiulu, usate de Petru Dulfu rigorosante de filosofia la universitatea din Clusiu si de Georgiu Janza maturisatu in gimnasiulu din Blasiu, prin acésta se escrie concursu pâna la **15 Sept.** a. c. st. n.

Pentru dobândirea acestoru stipendie potu concurge acei tineri studenti seraci nascuti in Transilvani'a de nationalitate romana, care au din studia classa generala eminentia si portare morala buna, si cari frecuentédia institutele de invetiamentu din Blasiu, sau si altu undeva dintre cari consangeni piului fundatore ceteris paribus, voru ave preferentia.

Concurentii la aceste stipendia au de a'si tramite cererile loru concursuali instruite cu recerutele testimonie scolastice, atestate de botezu si paupertate, celu din urma datu din partea antistiei comunale subscrisu de parochulu si judele processualu respectivu, precum si cu declararea la care institutu de invetiamentu voiesce asi continuá studiele, cari tôte se le astérna pre terminulu prefíptu la subsemnatulu consistoriu metropolitanu.

Blasiu, in 13 Augusta 1881.

Consistoriulu metropolitanu greco-catolicu de Alb'a Juli'a si Fagarasiu.

Editoru si redactoru responsabile: **G. Baritiu.**
Tipariulu lui **W. Krafft.**